

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра тюркської філології

Курсова робота

з тюркської філології на тему:

**ФРАНЦУЗЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ПОПОВНЕННЯ ТА
РОЗВИТКУ СЛОВНИКОВОГО СКЛАДУ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ (НА
ПРИКЛАДІ ТЕМАТИЧНИХ ГРУП «МОДА» І «ІНДУСТРІЯ КРАСИ»)**

Студентки групи Птур 13-19

факультету східної і слов'янської філології

денної форми здобуття освіти

Освітньої програми:

Турецька мова і література та переклад

друга східна мова, західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.068 Східні мови та

літератури (переклад включно),

перша – турецька

Галушко Олександрі Олександрівни

Науковий керівник:

Доцент Пілик В.В

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ В ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ	3
1.1 Поняття «запозичення» у лінгвістиці.....	6
1.2 Поповнення словникового складу турецької мови.....	12
1.3 Особливості французьких запозичень у турецькій мові.....	16
Висновки до Розділу 1	16
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ФРАНЦУЗЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ (НА ПРИКЛАДІ ТЕМАТИЧНИХ ГРУП «МОДА» І «ІНДУСТРІЯ КРАСИ»)	23
2.1 Французькі лексичні запозичення тематичної групи «Мода».....	23
2.2. Французькі лексичні запозичень тематичної групи «Індустрія краси».....	28
2.3 Функціональні особливості французьких запозичень.....	33
Висновки до Розділу 2	35
ВИСНОВКИ	36
АНОТАЦІЯ	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	41
ДОДАТКИ	43

ВСТУП

Нині найважливішим ресурсом збагачення мови є запозичення, кількість яких збільшується кожного року у зв'язку з тісними контактами між різними країнами. У зв'язку з цим проблематика вивчення запозичень стала об'єктом дослідження у сфері лінгвістики та цікавить мовознавців більше століття. Починаючи з середини шістдесятих років минулого століття, багато вчених-лінгвістів уважно та детально розглядають процес запозичення; з'являється безліч робіт з лінгвістики, у яких досліджуються різні сторони лінгвістичного прийому запозичення.

Турецька мова є найпоширенішою тюркською мовою групи. Вона, як і багато інших мов, пройшла складний історичний шлях розвитку, і на її формування більшою чи меншою мірою вплинули різні мови, як споріднені, так і ті, що належать до іншої мовної групи, а саме до індоєвропейської. Протягом століть турецька мова поступово збагачувалась рядом термінів, які приходили разом із новими поняттями. Однак, слід зазначити, що кількість французьких запозичень у турецькій мові є більшою у порівнянні з іншими західноєвропейськими мовами. Лексика французької мови займає важливе місце у турецькому словнику, насамперед це стосується сфери мистецтва, медицини, біології, хімії, техніки, індустрії краси а також моди.

Отже, **актуальність дослідження** зумовлена, насамперед, потребою у розробці нових підходів до вивчення запозичень у турецькій мові та виявлення шляхів розвитку мови.

Проблемою запозичень займалось багато лінгвістів та мовознавців, зокрема таких як Оздемір Д. А., Мороховський О. М., Кримський А.Ю., Кобринець О. С., Gökdal O., Esenkova E. та ін.

Попри те, що дослідженнями запозичень займалося чимало вітчизняних і зарубіжних науковців, проблематика запозичень у тематичних групах «Мода» та «Індустрія краси» недостатньо висвітлена в наукових роботах.

Метою дослідження є аналіз французьких запозичень в турецькій мові, зокрема у сфері моди та індустрії краси, а також виявлення їх основних особливостей.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- з'ясувати поняття «запозичення» у лінгвістиці;
- висвітлити шляхи поповнення словникового складу турецької мови;
- визначити особливості французьких запозичень у турецькій мові;
- проаналізувати французькі лексичні запозичення тематичної групи «Мода»;
- охарактеризувати французькі лексичні запозичення тематичної групи «Індустрія краси»;
- простежити функціональні особливості французьких запозичень.

Об'єктом дослідження є лексичні запозичення в сучасній турецькій мові.

Предметом дослідження є французькі запозичення в турецькій мові у сфері «Мода» та «Індустрія краси».

Матеріалом дослідження є 96 лексичних одиниць, запозичень з французької мови, які були відібрані методом суцільної вибірки зі словнику турецької мови Güncel Türkçe Sözlük (2012).

Методи дослідження зумовлені загальною метою та конкретними завданнями роботи. У дослідженні використовується комплексна методика, що передбачає застосування порівняльного методу для опису та аналізу іншомовного елементу у системі мови, при зіставленні його з іншими компонентами для виявлення схожих або відмінних рис; історико-порівняльний метод – для виявлення умов, причин, шляхів та результатів запозичень французьких елементів у турецькій мові; зіставний метод – для аналізу перекладу французьких слів турецькою мовою з метою виявлення схожих рис; метод структурного аналізу, який дає можливість визначити структурні елементи лексичних одиниць з яких вони складаються для розуміння їхнього походження, а також метод кількісного аналізу – дає можливість визначити загальну кількість аналізованих лексичних одиниць, які були запозичені з французької мови.

Наукова новизна полягає в тому, що удосконалено детальне контекстуальне дослідження запозичень з французької мови у турецькій. Деталізовано особливості застосування запозичень в турецькій мові, а також уперше проаналізовано запозичення з французької мови у турецькій на прикладі тематичних груп «Мода» та «Індустрія краси».

Практичне значення наукової праці полягає у можливості використання її матеріалів та результатів у вивченні курсів з мовознавства («Стилістика турецької мови», «Зіставне мовознавство» та ін.). Результати цього дослідження можуть бути корисними при написанні курсових, дипломних та магістерських робіт.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ В ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ

1.1 Поняття «запозичення» у лінгвістиці

Виділяються два напрями при розгляді процесів та підсумків запозичень лексики у сучасному мовознавстві. Частина мовознавців (Оздемір Д. А., 2012; Мороховський О. М., 1984) сконцентрували свої наукові інтереси на внутрішньо-системному аспекті впровадження іншомовних елементів в запозичення мови. Інша когорта лінгвістів (Кобринець О. С., 2021; Gökdal O., 2001; Esenkova E., 1959) при розгляді запозичень на чільне місце ставить двомовність (білінгвізм), міжмовні контакти та міжсистемну взаємодію мов.

При дослідженні проблеми трактування основних процесів, понять, що відносяться до перенесення мовних елементів з однієї структури до іншої, сучасні вчені-лінгвісти не дійшли спільної думки, єдиного підходу. Так, запозичення сприймають і як вплив інших мов (Кобринець О., 2021), і як вплив суспільно-соціальних та територіальних діалектів (Gökdal O., 2001) на певну літературну мову. Мороховський О. М. сприймає запозичення як «процес переміщення» мовних елементів з однієї мови до іншої (Мороховський О. М., 1984). Оздемір Д. А. вважає, що запозичення висловлюють нові поняття або позначають будь-які нові предмети, відбувається звернення до скарбниць лексичних фондів інших мов. До запозичень вона також відносить слова та елементи слів (афікси та конструкції, що увійшли в цю мову з інших мов) (Оздемір Д. А., 2012).

Запозичення іншомовної одиниці – складний, багатогранний процес, вивчення якого передбачає рішення цілої низки проблем. Основні з них були виділені Покровською І.Л.:

- сутність запозичення;
- причини запозичення;
- різновиди іншомовних елементів;
- типи іншомовних слів як найбільш частотних запозичених мовних одиниць;

- ознаки запозиченого слова;
- способи освоєння слова у запозичуваній мові (Покровська І. Л., 2011, с. 163).

У лінгвістиці існують різні трактування терміну «запозичення». У «Словнику походження лінгвістичних термінів» Гекдала О. запозичення пояснюється так: «акт засвоєння елементів іншої мови та сам запозичений елемент, введений чи усним шляхом (чутки або фонетичне запозичення), або через писемність (книжкове або графічне запозичення)» (Gökdal O., 2001, с. 104). У «Словнику лінгвістичних термінів» Ісмаїл Парлатир вказує на те, що запозичення означає:

- 1) звернення до лексичного фонду інших мов для вираження нових понять, подальшої диференціації вже наявних та позначення невідомих раніше предметів;
- 2) слова та конструкції, що увійшли в дану мову в результаті запозичення» (Türkçe Sözlük, 1998, с. 150 – 151).

У «Турецькому словнику іноземних слів» Картала Н. наводиться наступне значення:

- 1) перехід елементів однієї мови до системи іншої мови як наслідок більш менш тривалих контактів між цими мовами;
- 2) слово чи зворот, що увійшли в мову в результаті переходу (Türkçedeki Yabancı Sözcüklerin Açıklamalı Sözlüğü, 2018, с. 132).

У статті Кобринець О. представлено визначення «запозичення» наступним чином:

- 1) процес введення у певну мову морфем, слів або виразів іншої мови;
- 2) слово чи словосполучення, введені у певну мову з іншої мови» (Кобринець О. С., 2021, с. 97).

«Запозичення розкривають життя речей, понять, вони говорять про географічне місце виникнення нових предметів, речей (коньяк, панама, бордо), про їх творців (ампер, ват) тощо» (Покровська І. Л., 2011, с. 164). Оздемір Д. А. вважає запозичення «повноцінним елементом мови, що є частиною його лексичного багатства, джерелом нових коренів, словотвірних елементів та точних термінів» (Оздемір Д. А., 2012, с. 304). Як результат переходу елементів однієї мови до іншої «мовні запозичення є багатоступінчастим явище, так як мова складається з окремих

ярусів. У зв'язку з цим родові поняття «запозичення» включає запозичення морфем, лексичні, семантичні, синтаксичні запозичення» (Bilgin M., 2002). Як вважає Кримський А.Ю.: «Всі види запозичення знаходяться в ієрархічного взаємозв'язку, і лексичне запозичення є першим ступенем іншомовного впливу» (Кримський А. Ю., 1930, с. 114). Елементи різних рівнів мови можуть поводитися неоднаково, і поділені на елементи «первинні» та «вторинні». «Первинними елементами є такі, які здатні самотійно переміщатися, тобто, лексичні, семантичні, синтаксичні та стилістичні елементи, що несуть мовну інформацію. Вторинними є несамотійні елементи – фонетичні, фонологічні та морфологічні» (Güncel Türkçe Sözlük, 2012, с. 7). «Фонологічні, морфологічні, синтаксичні запозичення неможливі без запозичення лексичного, без накопичення у мові іноземних слів з однаковими характеристиками» (Derkunt J., 2001).

Інший учений Дьолог О. розрізняє «лексичне запозичення (запозичення матеріальної форми слова), морфемне запозичення, а також «калькування» (словотворче, семантичне, фразеологічне) та «змішане запозичення» (підвиди: напівкальки, напівзапозичення, запозичення кореневих та дериваційних морфем)» (Дьолог О., 2018). Усі факти лексичного запозичення знаходять свій відбиток у лексикографічній практиці. «У словниках іноземних слів така лексема фіксується з інформацією про мову-джерело, але вони далеко не завжди містять інформацію про те, у який період відбулося дане запозичення, якими є критерії визначення даної одиниці як запозиченої, якою мірою освоєно те чи інше слово.

У словники іноземних слів, як правило, доволіно включаються запозичення, різні за часом їх входження до запозичення мови. Такі словники також іноді мають похибки в генетичній характеристиці запозичених слів» (Kemal B., 1995, с. 11). Білгін М. вважав: «Характер лексичних запозичень визначається різними факторами – позамовними, або екстралінгвістичними, та власне мовними, або внутрішньолінгвістичними. Окремими лінгвістами чітко визначається набір типових власне мовних причин запозичення, їх кількість та найменування, що прямо залежить від взаємодії конкретних країн, народів та мов: джерела та реципієнта. До немовних причин вчені відносять політичні, економічні, культурні зв'язки між

народами – носіями мови» (Bilgin M., 2002, с. 54). До факторів, що впливають на процес запозичення лексики відносять інтенсифікацію відносин між країнами та їх згасання, взаємодія психологічних, соціальних та культурних передумов процесу запозичення.

Екстралінгвістичні причини запозичення слів:

- 1) культурний вплив одного народу на інший;
- 2) наявність письмових чи усних контактів країн;
- 3) підвищення інтересу до вивчення мови;
- 4) авторитетність мови-джерела;
- 5) історично обумовлене захоплення певних верств культурою чужої країни;
- 6) умови мовної культури соціальних верств, приймають нове слово.

Екстралінгвістичні причини та умови, фактори, які зумовлюють цей процес, розглядаються в сукупності» (Sakine C., 2013, с. 113). Покровська І.Л. зазначає: «Головна умова, за якої відбувається запозичення – це наявність двомовності. Воно виникає при «дотику» мов, при безпосередньому усному спілкуванні, а також без безпосереднього контакту носіїв двох різних мов» (Покровська І. Л., 2011, с. 165).

Сакіне Чейлан дійшла висновку, що у процесі взаємодії різних мов зарубіжні слова входять повністю до структури лексики іншої мови. Освоєні слова пишуться відповідно до літер іншої мови, фонетично оформляються та набувають граматичних ознак, властивих іншій мові. Освоєні слова вживаються у стилях, властивих мові, що приймає (Sakine C., 2013, с. 78).

Відомий лінгвіст Кримський А.Ю. вважає, що «першою фазою іншомовного впливу, зазвичай, є лексичне запозичення. Специфіка його, як відомо, полягає в тому, що слово запозичується не повністю, як граматично оформлене слово, а лише як частина лексичного матеріалу, який отримує нову оформленість тільки в системі та засобами запозичувальної мови» (Кримський А. Ю., 1930, с. 114).

Найповнішим, на наш погляд, є сформульоване визначення представника ленінградської школи мовознавства Оздемір Д. А.. Вчений у своїх дослідженнях приходиться до думки про двосторонність процесу запозичення іншомовних слів, внаслідок якого відбувається перетворення формальних та семантичних готових

лінгвістичних одиниць однією мовою в іншу мову – процес пристосування освоєного слова до потреб мови, що приймає (Оздемір Д. А., 2012, с. 304).

Ми помітили роз'єднаність у трактуванні поняття «запозичення». Лінгвісти Мороховський О. М., Покровська І.Л. та ін. ідентифікують процес запозичення лише з «лексичним» запозиченням (Мороховський О. М., 1984; Покровська І. Л., 2011). Ця позиція не втратила свою актуальність до теперішнього часу. Лише кількох визначеннях лінгвістів Білгін М., Нурджан Делен зроблено спроби сформулювати визначення процесу асиміляції слова з мови-донора до мови-реципієнта (Bilgin M., 2002; Nurcan D., 2013).

Не викликає сумнівів той факт, що лексика – це найновіша сфера мови, яка найбільш яскраво та безпосередньо проектує різні зміни, що виникають у соціальному житті, цим визначаючи створення нових слів. За висновком Мороховський О. М., «внутрішньомовне діалектичне протиріччя – невідповідність між реаліями, що виникають, новим думками та наявними вербальними інструментами для їх виявлення змушує носіїв мови створювати нові мовні засоби чи запозичувати вже створені засоби вираження з іншої мови» (Мороховський О. М., 1984, с. 21).

Запозичення у мові фіксуються лінгвістичними чинниками у тому у разі, якщо запозичена лексична структура містить такі постулати до запозичення:

1. Спочатку присутня полісемія в мові, що приймає. Для її уникнення запозичується іншомовне слово. Також освоєне слово дозволяє спрощувати смислову структуру; на підставі необхідності деталізувати або усвідомити відповідне поняття, диференціювати якісь смислові нюанси.

2. Процес запозичення спрощується у разі, якщо з'являється можливість об'єднати прийняті слова у певну систему лексики. Як критерії виступають їх загальне значення або повторюваність будь-якого елемента системи.

3. Найчастіше початковий описовий зворот заміщується одним словом.

Зрозуміло, у подібних ситуаціях освоєні лексичні одиниці сприяють економії вербальних зусиль. Очевидно, що позначення, які складаються всього з одного слова, набагато зручніше складаються з кількох слів. Це саме стосується і

інтерпретуючим, описовим визначенням. Потреба в освоєнні нових лексичних одиниць виникає також за створення нових слів, що позначають близькі поняття. Отже, безліч фахівців-лінгвістів приходять до консенсусу в тому, що запозичення виникають, переважно, у недостатньо опрацьованих семантичних зонах. Для подібних зон характерно те, що окремі об'єкти та їх характеристики ще не вербалізовані в жодній з існуючих мов.

Різноманітність існуючих поглядів на запозичення свідчить про розбіжність за умов їх визначення та обсягу цього поняття. Дослідники акцентують увагу на питаннях природи запозичень, способи їх проникнення, джерела, типах, хронології та адаптації у мові-реципієнті.

1.2 Поповнення словникового складу турецької мови

Сьогодні інформаційні контакти Туреччини з країнами Європи та їх вплив дозволили носіям турецької мови також поекспериментувати та завдяки запозиченим виразам звучати більш експресивно та модно. За такої стилістичної трансформації у мовленні з'являються різні комічні, іронічні, саркастичні відтінки, а при орфографічній трансформації можна спостерігати транслітерацію з морфологічним оформленням турецької мови.

Способи словотвору, такі як розширення та звуження значення слів, метонімія та метафора, змінюють смислове значення одиниць мови, а не фонетичну оболонку слів. Зміна смислових значень одиниць мови пов'язана з появою та впровадженням у мову нових значень слів, які розвиваються в процесі перенесення назви з одного предмета на інший за їхньою схожістю чи суміжністю. З цим способом розвитку значень взаємопов'язане семантичне оновлення всього слова загалом, і навіть розширення чи звуження значення (Оздемір Д. А., 2012).

Також слід зазначити, що «важливу роль у розвитку та організації сучасної лексичної системи відіграють перенесення найменувань за суміжністю — метонімічні перенесення. У таких випадках вторинні значення опираються на асоціативні зв'язки, що виникають при найменуванні одним словом матеріалу та

предмету, виготовленого з цього матеріалу; дії та результату, одержуваного від цієї дії; цілого та частини, а також частини та цілого; власної назви тощо» (Bilgin M., 2002). Приклади зміни значення існуючих слів: *Akşamdan kalmak* (буквально означає «те, що залишилося з ночі») – з похмілля; *Hadi oradan* (буквально «давай звідти») – мабуть ти жартуєш, знущаєшся; *Cebi delik* (дослівно «у кишені дірка») та *Beş parasız* («без п'ята») – людина без грошей;

Морфологічний спосіб словотвору є одним із найпоширеніших способів словотвору турецької мови. Цей спосіб представлений такими різними морфологічними механізмами словотвору, як редуплікація, словоскладання, словозлиття, конверсія, афіксація, скорочення, аббревіатура.

1. Словоскладання – цей спосіб здійснюється шляхом з'єднання двох основ і більше складне слово. «Словоскладання – це лексична одиниця, утворена з двох або більше основ шляхом додавання і виділяється в потоці мови на підставі своєї оформленості. Такі слова пишуться як разом, так і через дефіс. Словоскладання тісно пов'язане з граматиною, лексикою, і навіть іншими способами словотвори. Воно є одним із стародавніх способів словотвору, що зберіг свою продуктивність і донині» (Покровська І. Л., 2011).

Можна навести такі приклади слів, утворених шляхом словоскладання: *afarozname* (*afaroz* – тур. – «відлучення, звільнення» + *name* – перс. – «лист») – свідоцтво про виключення зі школи; *muhabbethane* (*muhabbet* – тур. – «дружня бесіда» + *hane* – перс. – «будинок») – клас; *hapishane* (*hapis* – «позбавлення свободи» + *hane* – «будинок») – в'язниця (у студентському сленгу мається на увазі «школа»).

2. Словозлиття – цей спосіб здійснюється з'єднанням фрагментів основ: *azmanuyak* (*azmak* – «звірити», *manuyak* – «маніяк») – «озвіріла людина»; *çaykolik* (*çay* – «чай», *alkolik* – «алкоголік») – «аматор чаю».

3. Конверсія має на увазі під собою «спосіб освіти слова у вигляді зміни його граматичних характеристик; перехід слова з однієї частини мови до іншої» (Bilgin M., 2002): ім. *inekçi* («ботан») – гол. *ineklemek* (зубрити, довбати уроки).

4. Афіксація – під афіксацією розуміють «спосіб освіти слів з допомогою афіксів, тобто приєднання афіксів до кореня або основи слів» (Bilgin M., 2002). Наприклад: особисті закінчення у вигуках *Adamsın!* («Ти мужик!») *Atıyorsun!* (досл. «Кидаєш!»), що означає «Ти женеш!, «Жартуєш!», «Не вірю!».); *Fenalardayım* – «дістало» (*fena* – «поганий», «хворий» + *lar* – аф.мн.+*da* – місцев.п.+ *u* + *im*-особистий аф.).

5. Скорочення – до скорочень відносяться аббревіатури, акроніми, апокопи, злиття. У процесі скорочення так званої аббревіації нові слова створюються шляхом скорочення вже існуючих слів. Основна мета аббревіатури – раціоналізація та економія мови. Наприклад, *kanka* – друг, товариш, широко поширений в Туреччині. Здебільшого лише близькі друзі так називають один одного. Насправді, *kanka* – скорочена версія від слова *kankardeş*, що означає брат по крові.

6. Аббревіатура – у сучасній турецькій мові використовується велика кількість різноманітних аббревіатур. Аббревіатура є різновидом скорочення і утворюється з початкових букв кожного слова стійкого субстантивного поєднання: *kib* (*kendine iyi bak*) – береги себе, *Olm* (від *Oğlum*) – пацан, чувак, *naber* – це аббревіатура двох слів *Ne* (що) і *haber* (новина)) (Gökdal O., 2001).

Процеси оновлення лексичного складу мови у даний час, епоху інформаційних технологій, відбуваються особливо інтенсивно. У цьому відношенні лексика схильна до найбільших змін в силу своєї специфіки функціонування, є вкрай цікавим об'єктом для дослідження. У турецькій мові останнього десятиліття поповнення словникового складу реалізується декількома способами такими, як: запозичення, деархаїзація, словотворення, неосемантизація.

Внаслідок історичних причин у ХХ столітті лексичний склад турецької мови зазнавав змін шляхом цілеспрямованої заміни запозичень словами, утвореними від власне тюркських основ (коренів). Цей процес очолювала та очолює досі державна організація – Турецьке лінгвістичне суспільство. У ХХІ столітті у політичній сфері ми спостерігаємо зворотний процес – деархаїзацію: введення в актуальний повсякденний побут архаїзмів переважно арабського походження (*muhatarap* – колега, *itidal* – розсудливість (здоровий глузд), *misilleme* – дзеркальний, *bertaraf etmek* –

ліквідувати). Активним провідником цього процесу є президент Турецької Республіки Реджеп Тайіп Ердоган, який практично в кожній своїй промові реанімує дещо рідко вживані слова, тюркські еквіваленти яких вже міцно увійшли у мову (Мороховський О. М., 1984, с. 110).

Як справедливо зазначає український тюрколог Покровська І.Л., «...використання запозичень у політичному дискурсі сучасної турецької мови служить насамперед досягненням мети ефективного впливу на аудиторію та демонстрації реципієнту унікальності оратора» (Покровська І. Л., 2011, с. 163). Дєархаїзація як спосіб оновлення лексичного складу мови властива не лише політичному дискурсу, а й газетному (медійному) та професійно орієнтованому – дипломатичному, в якому традиційно зберігається більший у порівнянні з іншими областями словниковий запас запозичень. На думку українського тюрколога Кобринець О. С., «мовленнєве ядро словникового складу, його консервативний строгий компонент – мова дипломатії не вступає у протиріччя з рухомою та динамічною периферією, а, навпаки, вони взаємодоповнюють один одного, а також ситуативно взаємопроникають одна в одну» (Кобринець О. С., 2021, с. 99).

Поруч із прямим запозиченням дуже поширене і лексико-семантичне калькування нових термінів (*çatışmasızlık bölgesi* – зона деескалації, *yol haritası* – дорожня карта, *yumuşak güç* – м'яка сила, *üçlü mekanizma* – тристоронній механізм). Активно відбувається оновлення словникового складу шляхом неосемантизації, завдяки якій формується новий кластер слів у політичній сфері, являють собою втілення такої якості суспільно-політичного дискурсу як контекстуальна синонімія. Ряд лексем, що активно існують у мові, набувають інші відтінки значення (*değerlendirmek* – оцінювати →повідомляти, обговорювати, *kısıtlamalar* – обмеження→санкції, *aile fotoğrafı çekimi* – сімейна фотозйомка→ загальне фотографування лідерів саміту, *yoğun* – інтенсивний→насичений, щільний, (*tarihe, başarıya*) *imza atmak* – підписати→ увійти в історію, досягти успіху). Помітна тенденція переходу професійної технічної чи галузевої лексики в суспільно-політичну сферу, що надає тексту оригінальність та свіжість сприйняття, сприяючи залученню читацької уваги до подій, що описуються (*püskürtmek* –

розпилювати→відбити (атаку), *arındırmak* – очищати від домішок→зачищати (територію від терористів), демілітаризувати, *perçinlemek* – заклепати→зміцнити, *kenetlemek* – затискати, скріплювати скобою→зістиковуватись, займати єдину позицію з к-л питання). У в деяких випадках цей процес можна справедливо віднести до детермінологізації (*açılım*: в астрономії – небесна довгота; електроніці та електротехніці – розгрупування електронів, розфокусування; у математиці – розширення (алгебраїчне)) (Kemal B., 1995).

Словотвір, не будучи провідним способом оновлення лексичного складу мови, не настільки широко, як раніше, застосовується. У розглянутій нами області, не можна не згадати про деякі неологізми, що з'явилися саме цим шляхом (*sürtmek*→*sürt-üşmek* – мати тертя з к-л питання, *örtmek*(покривати)→*ört-üşmek* – збігатися (про позиції, погляди), *yoğun* (інтенсивний)→ *yoğun-laşmak* – концентруватися, інтенсифікуватися, *sunmak* (надавати) → *sunum* – доповідь, *mevki* (посада, позиція) → *mevki-daş* – колега (має те ж посадове становище, що займає той же державний пост), *siğınmak*(укриватися)→*siğınma*→*siğınma-cı* – біженець, *kapsamak* (охоплювати)→*kapsa-y-ıcı* – інклюзивний, *belirlemek* (визначати) →*belirle-y-ici* – визначальний) (Gökdal O., 2001).

Процес оновлення словникового складу, настільки інтенсивно та різнопланово протікає в наші дні в лексико-семантичному руслі, зачіпає і граматично-синтаксичні аспекти турецької мови, вносячи свої корективи у способи зв'язку іменників, зміцнюючи роль атрибутивних форм іменників у реченні, змінюючи форму вживання широко поширених післяйменників у ролі обставин часу, розширюючи діапазон дієслів, що вводять непряме мовлення, а також вводячи нові способи передачі прямої мови у реченні (Кримський А. Ю., 1930).

Таким чином, розширення словникового складу є важливою сферою функціонування мови, у якій яскраво проявляються сучасні тенденції її розвитку та, зокрема, шляхи лексико-семантичного оновлення.

1.3 Особливості французьких запозичень у турецькій мові

Запозичення слів з інших мов – процес, що не обійшов жодну мову світу. Слід зазначити, що не існує мови у якій відсутні запозичення. Це результат контактів та взаємовідносин народів, професійних спільнот, держав.

Порівнюючи взаємозв'язок між Туреччиною та Францією можна стверджувати, що обидві країни, які знаходяться в різних кінцях Європи, дуже різні за своєю історією, культурою, традицією, віруваннями. Між турецькою та французькою мовами, на перший погляд, мало спільного. Однак ще XVI ст. у країнах Західної Європи, у тому числі і у Франції, з'явилося культурне явище під назвою *Turquerie* – мода на турецьке. Каталізатором взаємного інтересу стали війни, які Османська імперія постійно вела з європейськими державами, іноді вступаючи з ними до дипломатичних спілок. Так, у лютому 1536 р. султан Сулейман I та король Франциск I уклали договір про мир, дружбу та торгівлю. У рамках цього договору османи допомагали Франції у боротьбі проти Габсбургів. У другій половині XVII ст. Людовік XIV приймав турецьких послів у Версалі, відновивши стосунки двох держав після перерви. Важливим наслідком взаємного інтересу стала поява в османській мовою слів, запозичених із французької (Nurcan D., 2013, с. 112 – 114).

Історією вивчення західноєвропейських запозичень у турецькій мові займалися ряд вітчизняних та зарубіжних лінгвістів. Найбільший інтерес представляють роботи Оздеміра Д. А., Покровська І.Л., Мороховський О. М. та ін. Як пише Оздемір Д. А., з заснування Османом I (XIII ст.) своєї імперії турецька мова почала своє активне поширення не тільки в Малій Азії, а й у Європі. Найвище суспільство виховувалося на основі арабської культури, що зробила значний внесок у формування турецької мови і, відповідно, арабські та перські запозичення займали чільне місце серед інших мов (Оздемір Д. А., 2012, с. 303).

На початку XX ст. зменшення числа перських та арабських слів у турецькій мові призвело до збільшення західноєвропейських запозичень у результаті економічних і політичних зв'язків, що посилювалися, з іншими країнами. Це лексика з французької, італійської, німецької та інших мов. Внаслідок взаємодії турецької

мови з іншими мовами турецький словник є строкатим конгломератом арабізмів, фарсизмів, грецизмів, романтизмів взагалі та галицизмів зокрема.

Помічено також, що міжнародний сектор турецької мови поповнюється переважно, з допомогою французької лексики (Дьолог О., 2018, с. 20). Ще XIV–XV ст. у турецькій мові був значний пласт лексики з італійської мови, а саме з галузі дипломатії, торгівлі, морської області: тур. *alarga* <італ. *Alargo* (mare) відкрите море; тур. *borsa* <іт. *Borsa*. Вплив італійської мови продовжувався до першої третини XIX ст., коли було створено регулярну армію за французьким зразком (Оздемір Д. А., 2012, с. 18). Зв'язки Туреччини з Францією беруть початок у XVI–XVIII ст., коли між цими країнами були підписані договори про співробітництво в галузі торгівлі та у військовій справі. Багато слів були латинського або грецького походження, хоча були запозичені через мову посередник, тобто через французьку мову, а при транскрибуванні турецькими літерами зазнали фонетичної адаптації. Арабо-перські верстви лексики Середньовіччя вже застаріли, і їм на зміну прийшли французькі еквіваленти. У 1923 р. Туреччина позбулася арабо-перських слів і перейшла на латиницю. З цього часу почали використовувати французькі слова заміни необхідних термінів. Лексика французької мови займає важливе місце в турецькому словнику, насамперед це стосується сфери мистецтва, медицини, біології, хімії, техніки. Наприклад, до залізничної термінології увійшли такі терміни: тур. *tren* (поїзд) – фр. *train*; тур. *vagon* (вагон) – фр. *wagon*; тур. *kompartmentan* (купе) – фр. *compartiment*. Як зазначає Мороховський О. М., міжнародний сектор турецького словника поповнюється головним чином за допомогою французької мови та за французьким зразком (Мороховський О. М., 1984, с. 20), наприклад: *biyoloji*, *psikoloji* або греко-французькому *genetik*, *geometri*.

Як відомо, турецька та французька мови належать до різних мовних сімей – тюркської та індоєвропейської. Це ускладнює процес асиміляції. У ході запозичень слів з однієї мови до іншої відбувається процес фонетичної адаптації. Запозичені слова з французької змінилися під впливом системи фонетичних правил турецької мови (Кобринець О. С., 2021, с. 99). Особливий інтерес для цілей нашого

дослідження становить вивчення турецької фонетики, яка у запозичених французьких словах змінюється відповідно до фонетичних законів турецької мови.

Першим кроком до мовної реформи стала кемалістська модернізація та європеїзація у Туреччині, пов'язана насамперед з латинізацією арабської графіки 1928 р. Кобринець О. С. припускає, що найпрестижнішою моделлю всього європейського турецького менталітету стала саме Франція. У зв'язку з цим, основним джерелом запозичень у сучасному турецькою мовою з'явилася французька. У результаті ми можемо зустріти графему ç і діакритичний знак ^ , запозичені з французького алфавіту (Кобринець О. С., 2021, с. 98).

Справді, дослідження Бурова А. Г. показують, що число французьких запозичень у турецькій мові є переважною стосовно інших західноєвропейських слів. Всебічне вивчення турецького орфографічного довідника «İmlâ kılavuzu», виданого в Туреччині та включає 43 620 окремих лексичних одиниць, дозволило автору отримати такі цікаві результати. Було виявлено 5530 слів, запозичених із мов Західної Європи (12,68%). Французька лексика (4520 одиниць) становила 10,36% слів турецької мови, італійська (550) – 1,26 %, англійська (330) – 0,76%. Серед усіх західноєвропейських запозичень 81,74% – слова, які проникли з французької; 9,95% – з італійської; 5,97 % – з англійської; 1,25% – з німецької (69 одиниць); 1,03% – з іспанської (57) і 0,13% – з португальської (7). Крім того, до складу зазначеного довідника входить ще 1390 змішаних французько-турецьких, 11 французько-арабських та 7 французько-перських похідних слів, а також 660 французько-турецьких, 160 французько-арабських, 48 французько-перських, 23 французько-італійських та 12 французько-грецьких словосполучень. З усіх слів і словосполучень довідника (55 520) 12,62 % – лексика, у якій є французькі елементи (7005 одиниць) (Покровська І. Л., 2011, с. 162).

Іншим важливим фактором проникнення французьких запозичень у турецьку мову є те, що з кінця XVIII ст. в Стамбулі було відкрито школи, у яких викладання велося французькою мовою. Надалі на збільшення питомої ваги французьких запозичень у турецькому словнику велике значення справила французька література, вплив якої на розвиток турецької літератури був дуже значним.

Значна частина французьких запозичень калькувалася шляхом використання тієї ж арабської та перської лексики. Наприклад: фр: *opinion publige* – осм. *efkari utumiye* «суспільна думка»; фр: *relations internationales* – осм. *munasebatli beynelmilel* – «міжнародні відносини», фр: *crise ministerielle* – осм. *buhrani vukela* – «міністерська криза» (Оздемір Д. А., 2012, с. 308).

Проведені дослідження Кримський А.Ю. також підтверджують факт того, що найбільша кількість європейських запозичень у турецьку мову була зроблена з французької мови. Зокрема більшість понять, пов'язаних з економікою та політикою, запозичувалися із французької мови. Крім того, через французьку мову запозичувалися латинські та грецькі слова, наприклад *optimum* («оптимальний»), *fotoğraf* («фотографія»), *super* («супер»), *hidro* («гідро-») (Кримський А. Ю., 1930, с. 115).

Оздемір Д. А. наводить основні лексичні групи галицизмів у сучасній турецькій мові:

1. Назви наукових дисциплін: *asrtonomi-astronomie* (астрономія), *fizik – physique* (фізика), *anatomi-anatomie* (анатомія);

2. Медичні терміни: *kur-cure* (лікування), *tansiyon-tension* (кров'яний тиск), *bronş-bronches* (бронхи), *arandis-appendice* (апендикс);

3. Спортивна лексика: *antrenor-entraîneur* (тренер), *patinaj-patinage* (ковзання), *parkur-parcours* (паркур), *boksor-boxeur* (боксер);

4. Повсякденна побутова лексика: *aspirator-aspirateur* (аспіратор), *valiz-valise* (валіза), *sutyen-soutien-gorge* (бюстгалтер), *ambalaj-emballage* (упаковка), *karo-carreau* (плитка), *tas-tasse* (камінь), *kulvarcouloir* (провулок), *tauyor-tailleur* (костюм);

5. Музичні терміни: *klavye-clavier* (клавішні), *muzik-musique* (музика), *tuş – touche* (ключ);

6. Технічні терміни: *şasi-châssis* (шасі), *şanjman-changement* (передача), *supar-soupare* (клапан), *barraj-barrage* (дамба);

7. Автомобільна лексика: *kamyon-camion* (вантажівка), *biçi-bougie* (свічка запалювання), *trafik-trafic* (затор), *amortisor-amortisseur* (амортизатор), *otomobil-automobile* (автомобіль), *otobus-autobus* (автобус);

8. Суспільно-політична лексика: *sabotaj-sabotage* (саботаж), *sivil-civil* (цивільний), *polis-police* (поліція), *burokrasi-bureaucratie* (бюрократія), *manda-mandat* (мандат), *ajan-agent* (агент);

9. Фінансова та економічна лексика: *enflasyon-inflation* (інфляція), *bordro-bordereau* (зарплата), *bütçe-budget* (бюджет);

10. Лексика, що відноситься до сфери освіти та науки: *laboratuvar-laboratoire* (лабораторія), *kolej-colège* (коледж), *karnet-carnet* (сертифікат), *burs-bourse* (стипендія), *fakulte-faculté* (факультет);

11. Лексика, що означає західноєвропейські реалії та історизми: *kont-comte* (граф), *şovalye-chevalier* (лицар), *duk-duc* (герцог), *duşes-duchesse* (герцогиня), *şato-château* (замок), *Katolik-catholique* (католик);

12. Абстрактна лексика: *avantaj-avantage* (перевага), *şok-choc* (шок), *şantaj-chantage* (шантаж), *sukse-succès* (успіх), *nostalji-nostalgie* (ностальгія), *notr-neutre* (нейтральний), *adaptasyon-adaptation* (адаптація), *kultur-culture* (культура), *luks-luxe* (люкс), *kapris-caprice* (каприз);

13. Топоніми, астроніми та етноніми: *Londra-Londres* (Лондон), *Inglitere-Angleterre* (Англія), *Arjantin-Argentine* (Аргентина), *Almanya-Allemagne* (Німеччина), *Alman-Allemand* (німець), *Lizbon-Lisbonne* (Лісабон);

14. Загальнонаукова лексика: *argo-argot* (арго), *formul-formule* (формула), *virgul-virgule* (кома), *sondaj-sondage* (звучання), *kronoloji-chronologie* (хронологія), *mitoloji-mythologie* (міфологія), *chlor-chlore* (хлор), *optic-optique* (оптика);

15. Гастрономія та кулінарія: *jambon-jambon* (шинка), *şarkuteri-charcuterie* (делікатес), *omlet-omlette* (омлет), *restoran-restaurant* (ресторан), *sosis-saucisse* (сосиски);

16. Назви тварин: *fok-rhoque* (тюлень), *jaguar-jaguar* (ягуар), *boa-boa* (удава), *kobay-cobay* (морська свинка);

17. Урбаністична лексика: *kanalizasyon-canalisation* (каналізація), *apartman-appartement* (квартира), *banliyo-banlieu* (передмістя), *trolleybus-trolleybus* (тролейбус), *butik-boutique* (бутик), *trotuar-trottoir* (тротуар), *sirk-cirque* (цирк), *asansor-ascenseur* (ліфт);

18. Військова лексика: *şarjor-chargeur* (зарядка), *kartuş-cartouche* (патрон);

19. Числівники: *milyar-milliard* (мільярд), *milyon-millon* (мільйон);

20. Назви деяких професій: *noter-notaire* (нотаріус), *şofor-chauffeur* (шофер), *avukat-avocat* (адвокат), *garson-garçon* (офіціант), *konduktor-conducteur* (кондуктор);

21. Досить численна група французьких запозичень, що не належать до жодної з перерахованих вище груп: *editor-éditeur* (редактор), *figuran-figurant* (фігура, постать), *mascot-mascotte* (талісман) (Оздемір Д. А., 2012, с. 304).

Отже, аналіз сучасних наукових досліджень у галузі запозичень із французької мови до турецької мови підтвердили факт переважної кількості галицизмів, запозичених із різних галузей життя серед усіх західноєвропейських слів. Причиною тому послужила культурна орієнтація Туреччини в епоху Танзімату та мовного будівництва на Францію, що стала зразком всього європейського.

Висновки до Розділу 1

У першому розділі ми розглянули поняття запозичення у лінгвістиці та з'ясували, що існує декілька трактувань даного поняття. У нашій роботі ми зупинилися на визначенні запозичення як багатогранного процесу, під час якого відбувається переміщення мовних елементів (лексем, фонем тощо) з однієї мови в іншу. Як зазначають учені причинами запозичень є вплив культури одного народу на інший, наявність письмових та усних контактів між країнами, авторитетність держави з якої відбуваються запозичення, а також історичні умови.

Вивчивши способи поповнення словникового складу турецької мови ми з'ясували, що найбільш поширеним способом словотвору є морфологічний спосіб, який представлений редуплікацією, словоскладанням, словозлиттям, афіксацією, скороченням, абрєвіатурою, а також конверсією.

Розглянувши особливості французьких запозичень у турецькій мові ми прийшли до висновку, що лексика французької мови займає важливе місце у турецькій мові. Французькі запозичення у порівнянні з іншими західноєвропейськими мовами мають переважну більшість. Крім того, найбільший інтерес становить фонетика, оскільки французькі запозичення змінюються відповідно до фонетичних законів турецької мови. Нами були вивчені тематичні групи серед яких відбулося найбільше запозичень з французької мови, а саме медична, спортивна, повсякденна, музична, технічна, автомобільна, суспільно-політична, фінансова та економічна, освітня, історична, загальнонаукова, гастрономічна, військова сфери.

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРИСТИКА ФРАНЦУЗЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ (НА ПРИКЛАДІ ТЕМАТИЧНИХ ГРУП «МОДА» І «ІНДУСТРІЯ КРАСИ»)

2.1 Французькі лексичні запозичення тематичної групи «Мода»

Мода – досить значний механізм, який організує життя нашого суспільства та регулює поведінку людей у ньому. Вона підпорядковує своєму впливу як вибір одягу, інтер'єру, предметів особистої гігієни, гастрономічні, музичні уподобання, а й спосіб думки, формування критеріїв оцінки явищ дійсності. При цьому мода не тільки потужний соціальний регулятор, а й значний культурний феномен, вивчення якого в наші дні набуває особливої важливості.

У цьому контексті цікава лексика моди, яка, з одного боку, збагачує турецьку мову за рахунок рясного запозичення іноземних слів, з іншого боку, свідчить про те, як активно турецька мова адаптує нові назви предметів моди, і з третього боку демонструє, яким чином турецька ментальність та культура приймають цю лексику. Для того, щоб розглянути турецьку лексику сфери «мода» у всіх трьох аспектах, важливо простежити деривацію лексичного значення денотатів семантичного поля «мода» у зв'язку з історичною епохою та зміною мислення носіїв мови у різні історичні періоди життя країни.

Найбільший вплив французьких запозичень у турецьку мову стався у XVIII–XIX ст. Серед таких слів можна виділити такі: *pardösü* – *пальто*, *robdöşambr* – *халат*, *kravat* – *краватка*, *kasket* – *кепка*, *abiye* – *вечірня сукня*, *pantolon* – *брюки*, *bluz* – *блуза*, *bere* – *берет*. Ці слова укоренилися в турецькій мові.

Отже, наведемо приклади французьких запозичень відповідно до наступних груп:

➤ предмети одягу:

1. «Жакет» (фр. *jaquette* – «жакет, куртка»). Це різновид жіночого піджака завдовжки до талії. Турецькою мовою також звучить як “*seketi*”, “*seket*”, але є також і турецький аналог “*tauyör*”. Слово «жакет» є фонозапозиченням.

2. «Костюм» (фр. *costume* – «костюм, одяг»). Це комплект з кількох предметів верхнього одягу, до якого входять піджак, штани, іноді жилет (у чоловіків) та жакет, спідниця чи штани (у жінок). Це слово прийшло також і до турецької мови – “*kostüm*”, однак воно переважно вживається для чоловічого одягу, так як для жіночого існує інше слова “*tauyör*”. Слово «костюм» є фонозапозичення.

3. «Пальто» (фр. *paletot*). Це традиційний вид верхнього одягу довгого крою для захисту від прохолодної та холодної погоди (Кобринець, 2021). В турецькій мові для слова ‘*palto*’ є свій перелад - “*coat*”. Слово «пальто» є фонозапозиченням.

4. «Штани» (фр. *pantalon*). Одяг, що покриває нижню частину тулуба і ноги або частину ніг і має дві штанини (Кобринець, 2021). В турецькій мові для цього предмету використовується слово “*pantolon*”. Слово є фонозапозиченням.

5. «Вечірня сукня – *abiye*» (фр. *habillé*). Турецьке слово “*abiye*” означає «одягнений, особливо у вечірньому вбранні». Французьке слово *habiller* походить від дієслова та означає «готувати, споряджати, одягати» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

6. «Блузка – *bluz*» (фр. *blouse*). Французьке слово “*blouse*” означає «мішкувата сорочка, легка сорочка в стилі робітничої сорочки» (Кобринець, 2021). Турецьке слово співпадає у значенні та є фонозапозиченням.

7. «Світер – *kazak*» (фр. *casaque*). Французьке слово *casaque* означає «короткий вовняний одяг без гудзиків». Французьке слово походить від італійського слова *casacca*, яке має таке ж значення. Це слово походить від власної назви *Casacco* «козак, набійники Південної Русі». Це слово походить від турецько-казахського слова «голена людина, солдат, рейдер» (Кобринець, 2021). У турецькій мові є декілька інших варіантів на позначення цього виду одягу, також запозичених – *pullover*, *süveter*. Слово є фонозапозиченням.

8. “Жіноча нижня білизна – *külot*» (фр. *culotte*). Французьке слово *culotte* означає «короткі штани, труси» (Кобринець, 2021). Корінь слово походить від

французького слова *cul* «дупа». Це слово розвинулося від латинського слова *culus*. У турецькій мові значення співпадає та слово є фонозапозиченням.

9. «Парео» (фр. *pareo*). Барвиста тканина, яку носять як спідницю-парео. Турецькою слово звучить так само “*pareo*” та походить з Французької Полінезії (Кобринець, 2021). Слово «жилет» фонозапозиченням.

10. «Накидка – *pelerin*» (фр. *pèlerine*). Слово походить від французького слова *pèlerin*, що означає «паломник». Це слово розвинулося від латинського слова *peregrinus* «мандрівник, кочівник, чужинець» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

11. «Бюстгалтер – *sütyen*» (фр. *soutien-gorge*). Слово походить від французького слова *soutien-gorge*, що означає «підтримка грудей, нагрудник». Французьке слово *soutenir* походить від дієслова «тримати, підтримувати». Це слово розвинулося від латинського дієслова *sustinere, sustent*, що означає те саме (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

12. «Камісоль – *kamisol*» (фр. *camisole*). Турецькою слово означає «*kadın iç gömleği, kaşorse*», тобто короткий жіночий топ на бретельках (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

13. «Одяг з двох частин – *döriyes* (фр. *deux pieces*). Турецькою мовою означає «*etek ve ceketten oluşan bayan giysisi*», тобто «жіночий одяг, що складається зі спідниці та піджака». Французькою мовою це означає 1) двоскладовий, 2) двоскладовий жіночий одяг. Французьке слово є складовою французького *deux* «два» (це слово розвинулося від латинського *duo*) і латинського *pièce* «штука» (Кобринець, 2021). Слово є композитом.

➤ **взуття та аксесуари:**

1. «Сабо» (фр. *sabots* – «дерев’яні черевики»). Це черевики на дерев’яній платформі з масивним підбором. Історично сабо повністю виготовлялися з дерева, а клоги мали шкіряну вершину (Кобринець, 2021). Це слово також прийшло і в турецьку мову – *sabot*. Слово «сабо» є фонозапозиченням.

2. «Черевики – *bot*» (фр. *bottines*). Слово «черевики» з’явилося турецькою з середини в XIX ст. У словниках – з 1847 р., спочатку – тільки у формі ж.р.:

черевик – «жіночий напівчобіток». Пізніше турецьке слово “bot” стали означати «зимове взуття». Слово запозичене з французької мови, де bottine («черевик») відоме з 1367 і походить від слова botte («чобіт»).

3. «Аграф – agraf» (фр. (франц. agrafe) – коштовна пряжка чи застібка на одязі. Французьке слово *graffe* походить від старофранцузького слова, що означає «гачок». Слово «сабо» є фонозапозиченням.

4. «Обручка – alyans» (фр. alliance). Французьке слово означає «1) альянс, 2) обручка». Французьке слово *allier* походить від дієслова «мирити, мати союзники» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

5. «Брошка – broş» (фр. broche). Французьке слово *broche* означає «1) шпажка, 2) декоративна голка». Французьке слово *brocher* походить від дієслова «заглушити». У турецькій мові позначає прикрасу, яку вішають на одяг (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

6. «Галоші – galoş» (фр. galoches). Французьке слово *galoches* походить від слова «сабо, взуття на дерев'яній підшві». Французьке слово походить від пізньолатинського *gallicula solea* «галльське сабо, сабо». У турецькій мові означає резинове взуття (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

➤ **головні убори:**

1. «Капюшон» (фр. *capuchon*). Це відкидний головний убір, що пришитий або пристібається до коміра верхнього одягу. В турецькій мові капюшон – це *karışon*, однак існує і інший аналог “*kukulete*”. Слово «капюшон» є фонозапозиченням.

2. «Вуаль» (фр. *voile* – ‘покрив, покривало, завіса’). Це жіночий головний убір, що частково або повністю закриває обличчя. У сучасному вигляді вуаль є тонкою сіткою або мереживною напівпрозорою тканиною, яка найчастіше кріпиться до країв капелюшка (Кобринець, 2021). Турецькою мовою – “*vualet*”. Слово «вуаль» є фонозапозиченням.

3. «Болівар» (фр. *bolivar*). Це крилатий капелюх, який був особливо модним у 1830-х роках. В турецьку мову це слово “*bolivar*” прийшло на певний час, але нині вживається рідко. Слово «болівар» є фонозапозиченням.

4. «Берет – bere» (фр. *béret*). Французьке слово *beret* означає «капелюх без полів з плоским верхом». Це слово є зменшувальним від пізньолатинського *birrus*, «різновид одягу з капюшоном» та має ідентичне значення у турецькій мові (Кобринець, 2021). Слово «вуаль» є фонозапозиченням.

➤ **тканини та матеріали:**

1. «Жабо» (фр. *jabot* – «пташиний зуб»). Це обробка у вигляді оборки з тканини або мережива навколо ворота та/або на грудях топа, сорочки, блузи, сукні (Кобринець, 2021). Турецькою мовою – “jabo”. Слово «жабо» є фонозапозиченням.

2. «Парча – brokar» (фр. *brocart*). Французьке слово “*brocart*” означає «тиснена шовкова тканина». У турецькій мові слово також позначає назву тканини та використовується у текстильній індустрії (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

3. «Креп – krep» (фр. *creper*). Французьке слово *crêpe* означає «вид зім'ятої тканини або паперу». Французьке слово *crispus* походить від латинського «кучерявий, зморшкуватий» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

4. «Крепдешин – krepdöşin» (фр. *crepe de chine*). З французької вираз *crêpe de Chine* – «китайський креп, різновид тканини». Турецькою мовою має таке ж значення «Çin krebi, çok sıkı bükümlü iplikten yapılmış ipekli kumaş» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

➤ **найменування стилів одягу:**

«Вінтажний – vintaj» (фр. *vendage* – урожай винограду). У турецькій мові означає “*eski*” – «старий» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

➤ **модель, крій:**

«Дегаж – degaje» (фр. *degage*). Французькою мовою означає «крій, отриманий шляхом залишення тканини вільною на комірі або на грудях». У турецькій мові має тотожне значення – «*kumaşın uka ya göğüs kısmında gevşek bırakılmasıyla elde edilen kesim*» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

➤ **слова, що характеризують моду в цілому:**

1. Показ мод “*defile*”: французькою мовою «*le défilé* – парад, вузький прохід». Турецькою мовою означає “*Dar geçit, boğaz, geçit töreni, defile*”

(Кобринець, 2021). Значення та вимова перейшли до турецької мови, тому слово є фонозапозиченням.

2. «Кютюр – *kutür*» (фр. *couture*). Турецькою мовою означає “*dikiş, dikişçilik, terzilik*”, тобто «шиття, пошиття» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

3. «Демода – *demode*» (фр. *demode*). Слово означає «застарілий, не модний». Французьке слово *mode* (турецькою – *moda*) також походить від французького слова «мода» з префіксом *de-* (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

4. «Аksesуар – *aksesuar*» (від франц. *accessoire* – допоміжний, другорядний) 1) Річ, приналежна до чогось; невід’ємна частина чого-небудь. 2) Дрібні предмети бутафорії або реквізиту, що є другорядними сценічними деталями спектаклю. 3) Допоміжні деталі в художньому зображенні (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

5. «Ательє – *atelye, atölye*» (від франц. *atelier* – майстерня, студія) – майстерня митця, фотографа. У сфері моди – салон індивідуального пошиття одягу. Французьке слово *atelier* означає «будь-яка майстерня» та походить від старофранцузького *astelle* «іскра, гар». Це слово розвинулося від латинського слова *stella* «зірка» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

Таким чином, проаналізовано основні французькі запозичення зі сфери моди, що функціонують у турецькій мові. Перераховані вище слова проникли і міцно вкоренилися. В турецькій мові існують і два варіанти одного слова: запозичення та споконвічне слово (наприклад, жабо). Серед вивчених слів широко поширений такий метод запозичення, як фонозапозичення, а також є один композит.

2.2. Французькі лексичні запозичень тематичної групи «Індустрія краси»

Багато сучасних понять в галузі краси, моди, стилю не знайдеш у словниках. Або знайдеш, але в іншому значенні. Причому потрібне слово може використовуватись сьогодні тисячами людей, але в словниках не відображено. Це завдає складності тому, хто працює над цією темою.

Щодня використовуючи будь-які косметичні засоби або засоби догляду за тілом, ми щоразу зустрічаємо назви французькою мовою. Багато засобів настільки міцно увійшли до нашого побуту мови, що немає жодних сумнівів у тому, що вони можуть називатися якимось інакше. Яскравими прикладами служать слова: макіяж, косметика, манікюр та ін. Останнім часом з'явилися абсолютно нові, красиві слова, пов'язані з косметикою, доглядом та іншим побутовим способом життя.

У сфері Індустрія краси ми також спробували розбити запозичені слова з французької у турецькій мові відповідно до груп:

➤ **засоби догляду за обличчям та тілом:**

1. «Макіяж – makıyaj» (фр. *maquillage*). Французьке слово *fard* походить від слова «фарба для повік», а французьке слово *farder* походить від дієслова «наносити макіяж, фарбувати обличчя» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

2. «Педікюр – pedikür» (фр. *pédicure*). Турецьке слово походить від французького слова *pédicure*, що означає «догляд за ногами». Слово “pedi” означає «нога, ступня», а слово “cure” – «лікування, курс лікування» (Кобринець, 2021). Слово є композитом.

3. «Манікюр – manikür» (фр. *manucure*). Французьке слово *manucure* означає «догляд за руками і особливо нігтями». Французьке слово є складним від латинського *manus* «рука» і латинського *cura* «догляд» (Кобринець, 2021). Слово є композитом.

4. «Крем – krem) (фр. *crème*). Слово запозичено у XVIII столітті; франц. *crème* – вершки, крем; мазь»; від фр. дієслова – *crémer* – «відстоюватись (про молоко)», «забарвлювати в кремовий колір»; від латин. *chrisma*, що сходить до грец. «мажу»; Французьке слово походить від пізньолатинського слова *crama*, яке бере свій початок в кельтських мовах (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

5. «Помада – ruj» (фр. *rouge*). Французьке слово *rouge* означає «червоний колір, рум'янець». Французьке слово походить від латинського *rubeus* «червоний» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням. У французькій мові є ще один варіант “romade” який також присутній у турецькій мові – “romat”. Слово

запозичено у XVIII столітті; від франц. *pomme* – яблуко; від італ. *pommata*, сходить до латин. *rotum* – «яблуко» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

6. «Лак для нігтів – оже» (фр. *onglé*). Французьке слово *auge* походить від слова «каструля, миска». Це слово розвинулося від латинського слова *alveus*, що означає те ж саме (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

7. «Маска для обличчя – maske» (фр. *masqué*). Слово має декілька значень, але в індустрії краси вживається як «шар густо накладеного на обличчя крему, лікарського складу тощо, для лікування шкіри» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

8. «Туш для вій – rimel) (фр. *rimmel*). Витяг із торгової марки Rimmel «бренд фарби для вій». Слово походить від власного імені Ежена Риммеля «французький виробник косметики (1820-1887)» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням. Існує ще одне слово у французькій мові “*touche*”, яке в турецькій мові вживається як ‘*tuş*’. Слово запозичено у XVIII столітті у німців. *Tusche*, походить від франц. *touche* – «дотик» похідного від фр. дієслова *toucher* – «торкатися» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

9. «Лосьйон для обличчя – tonik» (фр. *tonique*). Французьке слово означає «перша нота 1-ї діатонічної гами, сила сиропу». Французьке слово походить від пізньолатинського слова *tonicus*, що означає те ж саме. Це слово походить від давньогрецького *tonikós tonikós*, «розтягування, надання сили». У турецьку мову слово прийшло з французької (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

10. «Рідка пудра – fondöten» (фр. *fond de teint*). Слово походить від французького слова *fond de teint* «фарбувати підлогу, ґрунтувати» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

11. «Пінцет – pens, pense» (фр. *pincette* – щипати). У французькій мові є ще декілька відповідників – *maşa, tutaş*. Термін позначає невеликі пружинні щипці для захоплення та утримання дрібних, тендітних предметів (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

12. «Пудра – pudra» (фр. *poudre*). Слово запозичено у Петровську епоху; в якому *poudre* – «пил, порошок, пудра» походить від латин. *pulvis, pulveris* – пил;

звідси – пульверизатор, тобто розпилюючий (корінь «пил»). У турецькій мові є ще один відповідник „toz“. Термін позначає дрібний – зазвичай запашний – порошок, що вживається для нанесення на шкіру як косметичний чи гігієнічний засіб (Кобринєць, 2021). Слово є фонозапозиченням.

13. «Татуаж – tatuaj» (фр. tatouage). Слово запозичено у XIX столітті; від франц. дієслова *tatouer* – татуювати; похідне від полінезійськ. таїть. *tatau* – «малюнок, знак»; татуювати буквально – «наносити малюнки, що мають певне значення» (на шкіру) (Кобринєць, 2021). Слово є фонозапозиченням.

14. «Тон – ton, renk tonu» (фр. ton). У французькій мові слово *ton* вживається для позначення кольору або відтінку кольору і як еквівалент словосполучення «тональна основа», але у французькій для позначення тональної основи використовується словосполучення *fond de teint* – від лат. *fundus*. Термін позначає косметичний засіб, що накладається на особу для посилення виразності особи, приховання вад тощо (Кобринєць, 2021). Слово є фонозапозиченням.

15. «Скраб – scrub» (фр. scrub – терти, стирати). У французькій мові замість слова *scrub* також вживають в цьому ж значенні слово *gommage* (Кобринєць, 2021). Слово є фонозапозиченням.

➤ **засоби догляду за волоссям:**

1. «Бігуді – bigudi» (фр. bigoudi). Слово походить від французького слова *bigoudie*, що означає «пакет для волосся». Первинне походження цього слова невідоме (Кобринєць, 2021). Слово є фонозапозиченням.

2. «Локон – bukle» (фр. bouclé). Слово походить від французького слова *bouclé*, що означає «з пряжкою, каблучкою». Французьке слово *boucle* походить від слова «застібка», але також має значення «локон волосся» (Кобринєць, 2021). Слово є фонозапозиченням.

3. «Карє – kare» (фр. carré). Слово означає квадрат, що у формі чотирикутника – від лат. *quadratum*. В б'юті індустрії вживається для позначення короткої зачіски (Кобринєць, 2021). Слово є фонозапозиченням.

4. «Блондин – blond» (фр. blondin). Слово запозичене у XIX столітті; франц. *blondin* – похідне від *blond* – «білокурий; блондин, блондинка». У турецькій мові є

також інше слово на позначення – “*sarışın (erkek)*” (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

5. «Парик – *peruka, peruk*» (фр. *peruque*). Французькою мовою слово означає «фальшиве волосся, перука, штучне хутро». Термін позначає накладку з волосся, що імітує власне волосся (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

➤ **загальні терміни індустрії краси:**

1. «Косметика – *kozmetik*» (фр. *cosmétique*). Слово походить від французького слова *cosmetique*, що означає «для покращення іміджу». У турецькій мові має тотожне значення (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

2. «Парфюм – *parfüm*» (фр. *parfum*). Французьке слово *parfum* походить від слова «запах, аромат». Французьке слово походить від італійського слова *perfumo* з таким же значенням та означає «димити, ароматизувати» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

3. «Масаж – *masaj*» (фр. *massage*). Слово запозичено у XIX столітті; від франц. дієслова *masser* – «масажувати». Термін означає механічний та рефлекторний вплив на тканини та органи людини руками або спеціальними апаратами – масажерами з лікувальною, гігієнічною, косметичною, спортивною, оздоровчою чи корекційною метою (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

4. «Одеколон – *kolonyu*» (фр. *eau de Cologne*). Слово запозичено у XIX столітті; є стійким словосполученням – «вода з Кельну»; одеколон отримав своє ім'я за місцем первісного виготовлення. Термін позначає спиртоводний розчин запашних ефірних олій, що є гігієнічним та освіжаючим засобом (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

5. «Тюбик – *tüp*» (фр. *tube*). Слово запозичено у першій третині XX століття; франц. *tube* – «трубка, тюбик», походить від латин. *tubus* – «труба». Термін позначає м'яку металеву або пластмасову трубочку для зберігання напіврідкої речовини, вміст якої витягується (Кобринець, 2021).. Слово є фонозапозиченням.

6. «Аплікатор – *aplikatör*» (фр. *appliqueur*). Слово запозичено з латинської *applicare* – «прикладати» (Кобринець, 2021). Слово є фонозапозиченням.

Процес міцного входження та подальшого закріплення запозичень є невід'ємною частиною розвитку мови. Французькі запозичення, пов'язані з темою краси, швидко поширюються серед дедалі більшої кількості носіїв турецької мови. Зумовлюється це розвитком та розповсюдженням активних форм дозвілля (таких, як спорт, курорт, подорожі) та розвитку індустрії краси. Турбота про тіло стала вагомим привілеєм соціальної еліти та показником соціальної спроможності.

2.3 Функціональні особливості французьких запозичень

Серед категорій предметних імен категорія найменувань одягу є дуже важливою в культурологічному та соціальному відношенні і є великим пластом лексичних одиниць, багато з яких сягають епохи Середньовіччя. Розвиток цієї категорії у турецькій мові відбувався протягом усього середньовічного періоду шляхом семантичних запозичень головним чином з французької мови.

Як ми можемо простежити найменування одягу з французької мови використовувались, оскільки були новими та не мали відповідників у турецькій мові. Слід зазначити, що деякі слова мають відповідники у турецькій, проте більшість з тих з'явилась у мові пізніше.

Дослідження проводилось збором даних методом суцільної вибірки зі словників запозичень. У сфері «Мода» нами було виявлено 70 лексичних одиниць. Якщо порівняти кількість запозичень у сфері «Мода» за згаданими вище категоріями ми отримаємо наступні результати (див. Рис. 1):

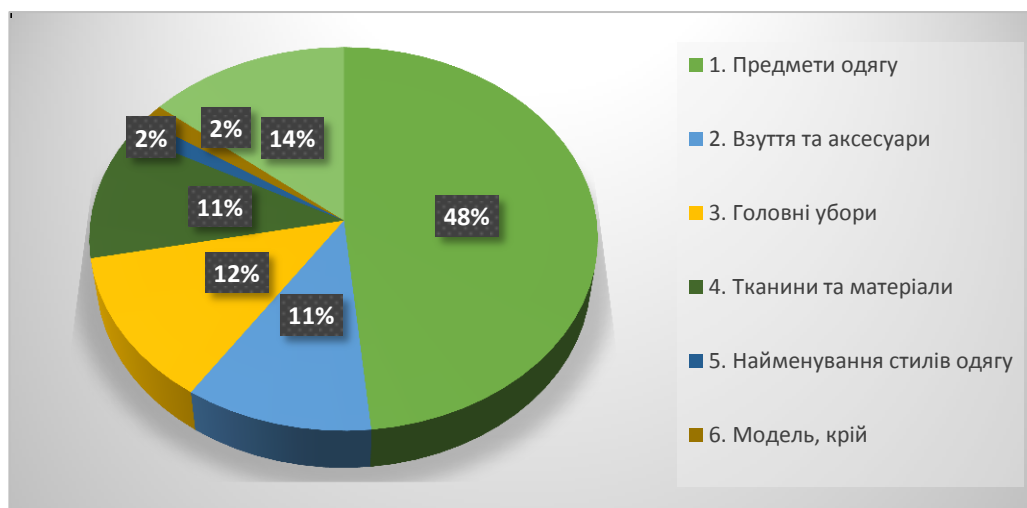

Рис. 1. Співвідношення запозичених лексичних одиниць у сфері «Мода»

Зі схеми можна простежити, що найбільшу кількість становлять предмети одягу (48% – 31 лексична одиниця), за ними слідує слова, що характеризують моду в цілому (14% – 9 лексичних одиниць), головні убори (12% – 8 лексичних одиниць), взуття та аксесуари (11% – 7 лексичних одиниць) та тканини та матеріали (11% – 7 лексичних одиниць), менш вживаними є модель та крій (2% – 1 лексична одиниця), а також найменування стилів одягу (2% – 1 лексична одиниця).

Розглянемо використання запозичень французької мови у сфері «Індустрія краси» та простежимо процентне співвідношення (див. Рис. 2):

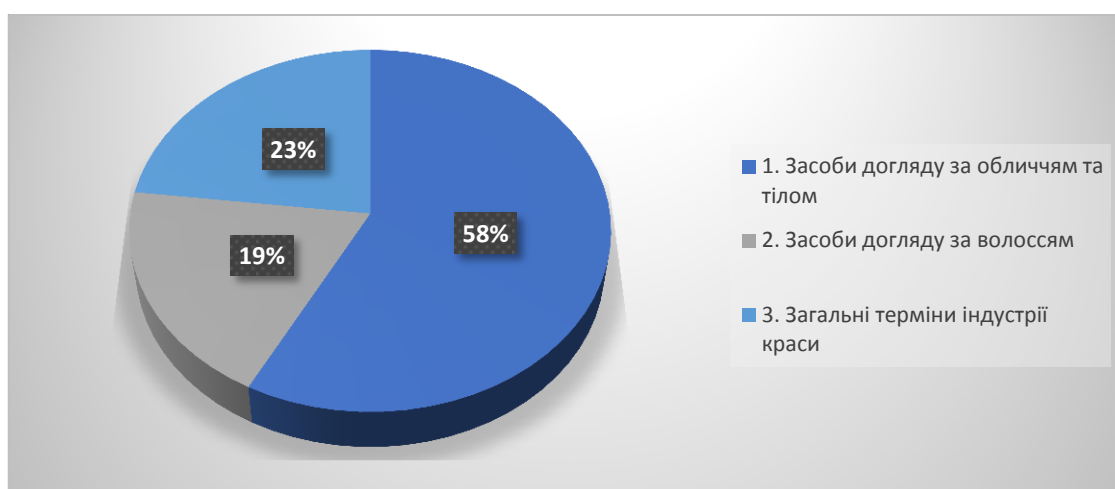

Рис. 2. Співвідношення запозичених лексичних одиниць у сфері «Індустрія краси»

Нами було знайдено 26 лексичних одиниць, які були запозичені з французької мови у сфері «Індустрія краси». Зі схеми видно, що найпоширенішими є запозичення для засобів догляду за обличчям та тілом (58% – 15 лексичних одиниць), менш вживаними є засоби догляду за волоссям (19% – 5 лексичних одиниць) та загальні терміни індустрії краси (23% – 6 лексичних одиниць). Як показують результати проведеного дослідження найбільше запозичень взято зі сфери «Мода», яка є більш розвиненою у Туреччині.

Слід зазначити, що Франція завжди була еталоном модних рухів, її можна вважати засновником даного поняття. Французькі терміни є основою модної промисловості, тому Туреччина, як країна з розвиненою текстильною промисловістю запозичила велику кількість лексичних одиниць саме з цієї мови.

Висновки до Розділу 2

У другому розділі ми проаналізували запозичення французької мови, які зустрічаються у сфері «Мода» та «Індустрія краси» в турецькій мові та спробували розмежувати їх на групи.

У групі «Мода» ми виділили наступні підгрупи: предмети одягу (48%), взуття та аксесуари (11%), головні убори (12%), тканини та матеріали (11%), найменування стилів одягу (2%), модель, крій (2%), слова, що характеризують моду в цілому (14%).

У групі «Індустрія краси» найпоширенішими є запозичення для засобів догляду за обличчям та тілом (58%), менш вживаними є засоби догляду за волоссям (19%) та загальні терміни індустрії краси (23%).

Таким чином ми бачимо, що найбільша кількість французьких запозичень нам зустрілася на тему «Мода», що говорить про популярність французьких слів у цій сфері. Найменше запозичень зустрілося на тему «Індустрія краси», причиною тому служить або мала поінформованість у цій темі, чи заміна турецькими чи англійськими варіантами, які є більш популярними у мові.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи усе вищезазначене можна зробити наступні висновки:

1. У теоретичній частині нашої роботи ми з'ясували поняття «запозичення» у лінгвістиці та вивчили різні трактування даного поняття. За основу у нашому дослідженні ми взяли наступне визначення запозичення як багатогранного процесу під час якого мовні елементи однієї мови переміщуються в іншу. Серед найбільш поширених причин запозичень вчені виділяють культурний вплив однієї країни на іншу, тісні письмові та усні контакти, важливість мови з якої запозичують у світі та історичні чинники.

2. Висвітливши шляхи поповнення словникового складу турецької мови ми виокремили основні способи словотвору в турецькій мові, серед яких можна виділити редуплікацію, словоскладання, словозлиття, афіксацію, скорочення, аббревіатуру та конверсію.

3. Визначивши особливості французьких запозичень у турецькій мові ми простежили, що зазначені лексичні запозичення посідають у ній важливе місце та мають переважну більшість у порівнянні з іншими мовами. Серед тематичних груп з яких відбуваються запозичення з французької мови вчені виділяють війську, музичну, автомобільну, суспільно-політичну, економічну, історичну, освітню, загальнонаукову, спортивну, медичну, гастрономічну сфери.

4. Запозичення з французької дуже міцно увійшли до сучасної турецької, відіграючи величезну роль у формуванні нової лексики. У ході роботи над вивченням запозичень з французької мови у сфері «Мода» та «Індустрія краси» ми приходимо до висновку, що французькі запозичення, по суті, не змінили свого звучання, а найчастіше значення та набули досить широкого поширення в турецькій мові, збагативши і прикрасивши її.

5. Проаналізувавши французькі лексичні запозичення тематичної групи «Мода» ми розділили їх на такі підгрупи як предмети одягу (48%), взуття та аксесуари (11%), головні убори (12%), тканини та матеріали (11%), найменування

стилів одягу (2%), модель, крій (2%), слова, що характеризують моду в цілому (14%).

6. Охарактеризувавши французькі лексичні запозичень тематичної групи «Індустрія краси» ми з'ясували, що найпоширенішими є запозичення для засобів догляду за обличчям та тілом (58%), менш вживаними є засоби догляду за волоссям (19%) та загальні терміни індустрії краси (23%).

7. У ході дослідження ми проаналізувати запозичення із зазначених вище сфер та виявили, що найбільш популярними є запозичення зі сфери «Мода», що пояснюється активним вживанням та використанням термінів та розвитком текстильної промисловості. У той же час індустрія краси залишила лише декілька слів, які увійшли до мови багато років тому і мають також турецькі слова-аналоги.

8. Проаналізувавши понад 80 запозичених слів французького походження, ми можемо зробити висновок, що лексичний зміст часто є складною структурою, тому що більшість вивчених слів багатозначні як у джерелі (французькою мовою) так і в мові-реципієнті (турецькій мові).

9. Можна бачити, що зміни значення слів відбуваються різноспрямовано, у напрямках як розширення, так і стиснення, метафоричного та метонімічного перенесення, генералізації, спеціалізації, посилення чи ослаблення значення.

10. Аналіз підтвердив, що відмінності у значеннях у вихідній мові та в мові реципієнті можна пояснити тим фактом, що багатозначне слово зазвичай запозичується з вихідної мови не у всіх її сенсах, а лише в одному чи кількох із цих значень, іноді у другорядному для вихідної мови.

11. Простеживши функціональні особливості французьких запозичень ми дійшли висновку, що розвиток сфер Моди та Індустрії краси спричинює запозичення лексичних одиниць до турецької мови. Крім того, на поширеність понять із зазначених тематичних груп впливає також підвищення показників соціальної спроможності, що впливають на зацікавленість предметами зазначених сфер.

12. Категорія найменувань одягу та засобів краси є важливою для турецької культури, тому французькі терміни, які слугували еталоном модних рухів

підсилювали входження нових термінів та понять у мову. Слід зазначити, що текстильна промисловість є розвиненою у Туреччині, саме тому більшість лексичних одиниць запозичувались з французької у цю сферу.

12. Оскільки мова перебуває у постійному русі і змінюється, вивчення запозичень у турецькій мові з французької надає широкі можливості для подальшого детального вивчення запозичень в цілому. Зокрема, одним із перспективних напрямів дослідження можна позначити простеження еволюції вживання французьких запозичень на матеріалі видань про моду.

ÖZET

Çalışmanın konusu "Türk dilinin kelime dağarcığını yenilemenin ve geliştirmenin yollarından biri olarak Fransızca alıntılardır ("Moda" ve "Güzellik Endüstrisi" tematik grupları örneğinde).

Araştırmanın konusu "Moda" ve "Güzellik Endüstrisi" alanında Türkçedeki Fransızca alıntılardır.

Çalışmanın amacı, Türkçede özellikle moda ve güzellik sektörü alanında geçen Fransızca alıntıları incelemek ve temel özelliklerini belirlemektir.

Türkçe, grubun en yaygın Türk dilidir. Diğer birçok dil gibi, karmaşık bir tarihsel gelişim yolundan geçti ve oluşumu, hem akraba hem de başka bir dil grubuna, yani Hint-Avrupa'ya ait olan çeşitli dillerden az ya da çok etkilendi. Yüzyıllar boyunca Türk dili, yeni kavramlarla birlikte gelen bir dizi terimle giderek zenginleşti. Bu nedenle, araştırmanın alaka düzeyi, her şeyden önce, Türk dilindeki alıntılarının incelenmesine yönelik yeni yaklaşımlar geliştirme ve dil gelişim yollarını belirleme ihtiyacı ile belirlenir.

Fransız dilinin muazzam kültürel, dilbilimsel ve tarihsel önemi dünya dillerinin tarihi, Fransızca kökenli uluslararası kelimelerin çalışılmasını teşvik eder. Araştırmamız sırasında, yüksek düzeyde uluslararasılaşma ile karakterize edilen Fransızca kökenli sözcükleri inceledik. Araştırma, Fransızca ve Türkçe dilleri esas alınarak yapılmıştır.

"Moda" ve "Güzellik endüstrisi" olmak üzere birkaç alan seçtik ve Fransız ödüncülerini inceledik. Araştırma sonucunda Türk tekstil sektörünün gelişiminin en üst düzeyde olması nedeniyle en büyük tutarın moda sektöründen borçlandığını tespit ettik. Ayrıca Türkiye'nin Fransa ile uzun süredir güçlü moda bağları var. Bununla birlikte, güzellik endüstrisi alanındaki sözcüksel öğelerin sayısı önemsizdir.

Fransızca kökenli 96'dan fazla alıntı kelimeyi analiz ettikten sonra, sözlük içeriğinin genellikle karmaşık bir yapı olduğu sonucuna varabiliriz, çünkü incelenen kelimelerin çoğu hem kaynakta (Fransızca) hem de alıcı dilde (Türkçe) çok anlamlıdır.

Kelimelerin anlamındaki değişikliklerin farklı yönlerde, hem genişleme hem de daralma, metaforik ve metonimik aktarım, genelleme, uzmanlaşma, anlamı güçlendirme veya zayıflatma yönlerinde gerçekleştiği görülmektedir.

Analiz, kaynak dildeki ve alıcı dildeki anlam farklılıklarının, çok anlamlı bir kelimenin kaynak dilden genellikle tüm anlamlarıyla değil, yalnızca bu anlamlardan bir veya birkaçıyla ödünç alınmasıyla açıklanabileceğini doğrulamıştır. bazen kaynak dile göre ikincil anlamda.

Gelecekte, Türk dilinin diğer alanlarındaki alıntıları incelemek ve karşılaştırmalı analizlerini yapmak mümkündür.

Anahtar Kelimeler: borçlanma, moda, güzellik endüstrisi, kelime ekleme, sözcüksel birimler.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дьолог, О. (2018). *Сучасне українське термінотворення: Традиції та новаторство*. Переяслав-Хмельницький. Вип. 2(34), ч. 5. С. 16–21.
2. Кобринець, О. С. (2021). Французькі запозичення в турецькій мові. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки № 1*. Харків. 2021. С. 96–103.
3. Кримський, А. Ю. (1930). *Тюрки, їх мови та літератури*. I. Тюркські мови. Вип. II. Київ. С. 113–214.
4. Мороховський, О. М. (1984). Деякі питання теорії запозичень. *Мовознавство*. 1984. № 1. С. 19–25.
5. Оздемір, Д. А. (2012). Турецька мова і проблема мовних запозичень. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Соціальні комунікації»*. Т. 25 (64), № 3, ч. 1. С. 303–310.
6. Покровська, І. Л. (2011). *Україна – Туреччина: Історія культурних зв'язків та співробітництво на сучасному етапі*: зб. наук. пр.; упорядник: О. Дерменджі, В. М. Підвойний, Н. Г. Солонська. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». С. 162–165.
7. Bertrand, Georges Turquie. (2009). *France : le voyage des mots. Hommes & migrations*. № 1208. P. 100–104.
8. Bilgin, M. (2002). *Anlamdan anlatıma Türkçemiz*. Ankara, 657 s.
9. Gökdal, O. (2001). *Türkçe'deki Yabancı Kökenli Kelimeler Sözlüğü*. İstanbul : Art Basın Yayın, 422 s.
10. Güncel Türkçe Sözlük. (2012). Retrieved from: <https://sozluk.gov.tr>.
11. Derkunt, J. Ümran. (2001). *Türkçede Kullanılan Fransızca Sözcükler Sözlüğü kitabı*. İstanbul : Marmara Üniversitesi Yayınları. 134 s.
12. Esenkova, E. (1959). *Türk dilinde Fransız tesiri*. İstanbul : Matbaacılık A.Ş., 31 s.
13. Kemal, Beydilli (1995). *Türk Bilim ve Matbaacılık Tarihinde Mühendishane*. İstanbul.

- 14.Nurcan, Delen Karaağaç. (2013). A propos de quelques emprunts du français en turc. Editura Universitatii dinSuceava. P. 108–122.
- 15.Sakine, Ceylan. (2013). *Les emprunts au français dans le vocabulaire turc et leurs rôles dans l'apprentissage dufrançais langue étrangère*. Thèse de maîtrise. Ankara. 226 p.
- 16.Türkçe Sözlük. (1998). Hazırlayanlar : İsmail Parlatir, Nevzat Gözaydin, Hamza Zülfikar. Dokuzuncu baskı.Ankara : Türk dil kurumu yayınları. 2523 s.
- 17.Türkçedeki Yabancı Sözcüklerin Açıklamalı Sözlüğü. (2018). N. Kartal. Ankara : Pegem Akademi, 721 s.
- 18.Waquet, D. ve Laporte, M. Moda (çev. Ergüden, I.). (2011). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
19. Yayla, A. (2003). Güzellik Vaatleri. Piyasa Dergisi. 6-7. s. 115-121.
- 20.Vigarelo, G. (2013). Güzelliğin Tarihi. (çev. Ataçay, E.). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- 21.Veblen, T. (2017). Kadın Giyiminin İktisadi Teorisi, (çev. Bilir, H.). Kırmızıaltın, E. (Ed.) Seçilmiş Makaleler (s. 13-25). Ankara: Heretik Yayınları.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Лексичні одиниці на позначення «Моди»

№	Французька лексична одиниця	Турецька лексична одиниця	Зображення одягу
1.	<i>la mode</i>	<i>moda</i>	
2.	<i>bouton</i>	<i>buton</i>	
3.	<i>étiquette</i>	<i>etiket</i>	
4.	<i>le vestiaire</i>	<i>vestiyer</i>	
5.	<i>le chapeau</i>	<i>şapka</i>	
6.	<i>la capuche</i>	<i>kapşon</i>	

7.	<i>le masque</i>	<i>maske</i>	
8.	<i>le pantalon</i>	<i>pantolon</i>	
9.	<i>le poncho</i>	<i>panço</i>	
10.	<i>le pyjama</i>	<i>pijama</i>	
11.	<i>la sandale</i>	<i>sandal</i>	
12.	<i>le pullover</i>	<i>kazak, pullover, süveter</i>	

13.	<i>le maillot de bain</i>	<i>mayo</i>	
14.	<i>la broche</i>	<i>broş</i>	
15.	<i>la cravate</i>	<i>kravat</i>	
16.	<i>la fermeture à glissière</i>	<i>fermuar</i>	
17.	<i>pardessus</i>	<i>pardösü</i>	
18.	<i>robe de chambre</i>	<i>ropdöşambr</i>	
19.	<i>escarpin</i>	<i>iskarpin</i>	

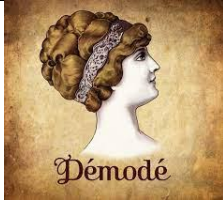

20.	<i>botte</i>	<i>bot</i>	
21.	<i>uniforme</i>	<i>üniforma</i>	
22.	<i>manteau</i>	<i>manto</i>	
23.	<i>papillon</i>	<i>papyon</i>	
24.	<i>écharpe</i>	<i>eşarp</i>	
25.	<i>bonnet</i>	<i>bone</i>	
26.	<i>jaquette</i>	<i>ceket</i>	
27.	<i>foulard</i>	<i>fular</i>	

28.	<i>blouse</i>	<i>bluz</i>	
29.	<i>béret</i>	<i>bere</i>	
30.	<i>casquette</i>	<i>kasket</i>	
31.	<i>habillé</i>	<i>abiye</i>	
32.	<i>collier</i>	<i>kolye</i>	
33.	<i>pareo</i>	<i>pareo</i>	
34.	<i>colotte</i>	<i>külot</i>	

35.	<i>polaire</i>	<i>polar</i>	
36.	<i>voile</i>	<i>vualet</i>	
37.	<i>jabot</i>	<i>jabo</i>	
38.	<i>frac</i>	<i>frak</i>	
39.	<i>feutre</i>	<i>fötr</i>	
40.	<i>décolleté</i>	<i>dekolte</i>	
41.	<i>couturier</i>	<i>kutürye</i>	

42.	<i>cr`eateur</i>	<i>kreatör</i>	
43.	<i>ajour</i>	<i>ajur</i>	
44.	<i>corset</i>	<i>korse</i>	
45.	<i>jarretière</i>	<i>jartiyer</i>	
46.	<i>pèlerine</i>	<i>pelerin</i>	
47.	<i>soutien-gorge</i>	<i>sütyen</i>	
48.	<i>deux pieces</i>	<i>döpiyes</i>	

49.	<i>camisole</i>	<i>kamisol</i>	
50.	<i>agrafe</i>	<i>agraf</i>	
51.	<i>alliance</i>	<i>alyans</i>	
52.	<i>broche</i>	<i>broş</i>	
53.	<i>galoche</i>	<i>galoş</i>	
54.	<i>brocart</i>	<i>brokar</i>	
55.	<i>creper</i>	<i>krep</i>	
56.	<i>crepe de chine</i>	<i>krepdöşin</i>	

57.	<i>vendage</i>	<i>vintaj</i>	
58.	<i>degage</i>	<i>degaje</i>	
59.	<i>le défilé</i>	<i>defile</i>	
60.	<i>chic</i>	<i>şik</i>	
61.	<i>couture</i>	<i>kutür</i>	
62.	<i>demode</i>	<i>demode</i>	
63.	<i>accessoire</i>	<i>aksesuar</i>	
64.	<i>atelier</i>	<i>atelye, atölye</i>	

65.	<i>guipure</i>	<i>güfür</i>	
66.	<i>volant</i>	<i>volan, çark</i>	
67.	<i>velours</i>	<i>velür, kadife</i>	
68.	<i>gabardine</i>	<i>gabardin</i>	
69.	<i>guipure</i>	<i>güfür</i>	
70.	<i>mannequin</i>	<i>manken</i>	

Додаток 2

Лексичні одиниці на позначення «Індустрії моди»

№	Французька лексична одиниця	Турецька лексична одиниця	Зображення б'юті засобу
1.	<i>tube</i>	<i>tüp</i>	
2.	<i>eau de Cologne</i>	<i>kolonya</i>	
3.	<i>massage</i>	<i>masaj</i>	
4.	<i>parfum</i>	<i>parfüm</i>	
5.	<i>cosmétique</i>	<i>kozmetik.</i>	
6.	<i>perruque</i>	<i>peruka, peruk</i>	

7.	<i>blondin</i>	<i>blond</i>	
8.	<i>carré</i>	<i>kare</i>	
9.	<i>bouclé</i>	<i>bukle</i>	
10.	<i>bigoudi</i>	<i>bigudi</i>	
11.	<i>tatouage</i>	<i>tatuaj</i>	
12.	<i>poudre</i>	<i>pudra</i>	
13.	<i>pincette</i>	<i>pens, pense</i>	

14.	<i>fond de teint</i>	<i>fondöten</i>	
15.	<i>tonique</i>	<i>tonik</i>	
16.	<i>rimmel</i>	<i>rimel</i>	
17.	<i>touche</i>	<i>tuş</i>	
18.	<i>masqué</i>	<i>maske</i>	
19.	<i>onglé</i>	<i>oje</i>	
20.	<i>rouge</i>	<i>ruj</i>	
21.	<i>crème</i>	<i>krem</i>	

22.	<i>manucure</i>	<i>manikür</i>	
23.	<i>pédicure</i>	<i>pedikür</i>	
24.	<i>maquillage</i>	<i>makiyaj</i>	
25.	<i>appliqueur</i>	<i>aplikatör</i>	
26.	<i>scrub</i>	<i>scrub</i>	